gemeente Deventer

Visie op spelen

“samen spelen kun je overal”

www.deventer.nl

Voorwoord

Deventer streeft naar een aantrekkelijke en uitdagende woonomgeving met voldoende ruimte voor veilig spelen en bewegen voor alle bewoners en gebruikers van de openbare ruimte. Na het afronden van de buurtspeelplannen zijn de speelgelegenheden in verschillende wijken in samenwerking met bewoners opgeknapt. Sommige speelplekken zijn verwijderd om zo met het beschikbare geld de overige speelplekken te kunnen onderhouden. Met de buurtspeelplannen is hoog ingezet op participatie. Hierin is veel ervaring opgedaan en we gaan het in de toekomst doorzetten bij het opknappen van andere speelgelegenheden. Hierbij maken we gebruik van de kracht van de samenleving!

Om iedereen een plek in de openbare ruimte te bieden om te spelen en bewegen moeten we deze op sommige plaatsen anders inrichten. Waar eerst is gefocust op de jeugd tot achttien jaar, vergeten we nu ook volwassenen en ouderen niet. Als voornaamste speerpunt streven we naar een zo goed mogelijke afstemming van speelvoorzieningen in de stad op de behoeften van de gebruikers.

Als spreekwoordelijke kers op taart zal de gemeente Deventer de komende tien jaar drie grote natuurspeelplekken aanleggen om inwoners en gebruikers op een speelse manier in contact te laten komen met de natuur.

Margriet de Jager-Stegeman
Wethouder Openbare Ruimte gemeente Deventer

Samenvatting

Spelen, bewegen en verblijven in de buitenruimte is voor de gemeente Deventer erg belangrijk. De openbare ruimte biedt mensen deze mogelijkheid ongeacht leeftijd, geloof of afkomst. Om zowel de kwaliteit als de kwantiteit van speelmogelijkheden te garanderen levert de gemeente maatwerk.

Naast keurig ingerichte speelgelegenheden is speelaanleiding ook steeds meer in opkomst en worden de komende tien jaar drie grote natuurspeelplekken gerealiseerd.

Uitgangspunt
Om in de komende jaren (2010-2019) verantwoorde keuzes te kunnen maken biedt het visie op spelen een handleiding voor het ontwerpen, realiseren en beheren van speelgelegenheden. Hierdoor ontstaat op termijn eenheid in kwaliteit en een diversiteit aan speelgelegenheden.

Visie
Gemeente Deventer streeft de volgende visie na op spelen op openbare speelgelegenheden:

Integraal spelen waarbij iedere leeftijdscategorie de mogelijkheid wordt geboden actief en participerend gebruik te maken van de openbare ruimte, met een inrichting afgestemd op de behoefte van de gebruikers, aansluitend bij de maatschappelijke en sociale ontwikkelingen in Deventer.

De visie op spelen is geschreven vanuit de wens om spelen breder te trekken dan alleen voor kinderen waarbij participatie een zeer belangrijke rol speelt. Hierbij maakt Deventer gebruik van de kracht van de samenleving. Niet altijd wordt een intensief participatietraject op touw gezet. Bij het vervangen van een enkel toestel zal de participatie minimaal zijn.

Als onderdeel van het integraal spelen streeft de gemeente naar natuurlijke speelgelegenheden. Spelen en bewegen in de natuur is van fundamenteel belang voor de ontwikkeling van mensen.

De visie op spelen gaat uit van een vernieuwde denkrichting waarbij eerder opgestelde ambities waar mogelijk zijn meegenomen. Voor de uitvoering is geld beschikbaar.

Inhoudsopgave

Voorwoord 3

Samenvatting 4

1. Inleiding 6
1.1 Aanleiding
1.2 Proces
1.3 Doel van het plan
1.4 Leeswijzer

2. Visie 'Samen spelen kun je overal!' 8

3. Integraal spelen in de praktijk 10
3.1 Wat is integraal spelen
3.2 Uitgangspunten bij inrichting
3.3 Schoolpleinen

4. Natuurlijke speelgelegenheden 14
4.1 Beoogd effect
4.2 Aanleg
4.3 Beleving
4.4 Inrichting
4.5 Beeldkwaliteit
4.6 Verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid
4.7 Inspectie en veiligheid
4.8 Onderhoud

5. Incidentele activiteiten 18
5.1 Activiteiten
5.2 Tijdelijke speelplekken

6. Participatie 20
6.1 Randvoorwaarden voor het succes van de bewonersparticipatie
6.2 Participatie in Deventer
6.3 Interactie in samenwerking
6.4 Handleiding

7. Samenwerking 22
7.1 Initiatiefnemer
7.2 Adviseur spelen
7.3 Ontwerper en voorbereider
7.4 Beheergroep

8. Financiën 24
8.1 Kosten
8.2 Giften en sponsoring
8.3 Subsidies
8.4 Kosten participatie

BIJLAGEN 26
A. Begrippenlijst 27
B. Schoolpleinen in beheer bij de gemeente 28
C. Relevante artikelen Algemene Plaatselijke Verordening 29
D. Handleiding bewonersparticipatie 30

1. Inleiding

Kinderen en inwoners de mogelijkheid bieden om te spelen en te bewegen in de openbare ruimte. Dat is wat de gemeente Deventer wil. Een aantrekkelijke en uitdagende woonomgeving met voldoende ruimte om dit te kunnen realiseren. Hiervoor zijn kaders nodig voor het plaatsen, realiseren, inrichten en beheren van speelplekken en plekken waar spel kan ontstaan. Naast openbare speelgelegenheden zijn in Deventer negen speeltuinen. Het beleid voor deze speeltuinen staat in het rapport 'Speeltuinen verzelfstandig', vastgesteld op 24 februari 1997 en de nota 'Adviesdocument speeltuinwerk Deventer' van 2 juni 2009. De speeltuinen worden daarom in dit beleidsplan buiten beschouwing gelaten.

1.1 Aanleiding

Na het evalueren van het vorige speelbeleidsplan heeft de gemeenteraad in het najaar 2008 besloten een nieuw plan te laten opstellen. Naar aanleiding daarvan hebben burgemeester en wethouders op 11 augustus 2009 de nota Plan van Aanpak Visie op spelen (notanummer 2009.195641) vastgesteld. De visie op spelen is volgens dit Plan van Aanpak opgesteld.

1.2 Proces

Alle verworven informatie aan de hand van deskresearch, interviews met diverse deskundigen en belanghebbenden, bewonersavonden, Play2Move-sessies (onder begeleiding van het Theaterschip met kinderen de wijk in) en een BOT-sessie (Benen-Op-Tafel) met de gemeenteraad diende als input voor de nieuwe visie op spelen.

De informatie heeft geleid tot vijf scenario's die aan de raad zijn voorgelegd. De raad heeft de voorkeur uitgesproken voor het scenario 'integraal spelen' en als participatiegraad 'adviseren en samenwerken'. Dit scenario levert een bovengemiddelde sociaal-maatschappelijke bijdrage aan de samenleving. Daarnaast worden de komende tien jaar drie grote natuurspeelplekken gerealiseerd.

1.3 Doel van het plan

Het doel dat de gemeente met deze visie op spelen heeft is:

"Een handleiding voor ontwerp, realisatie en beheer van speelgelegenheden."

Hierdoor ontstaat op termijn eenheid in de kwaliteit en diversiteit van speelgelegenheden. In de visie op spelen staat uitgangspunten waaraan openbare (speel)plekken moeten voldoen.

1.4 Leeswijzer

De visie op spelen biedt een overzicht van hoe de gemeente omgaat met spelen binnen haar gemeentegrenzen. In hoofdstuk 2 is de visie weergegeven, waarna in hoofdstuk 3 wordt uitgelegd wat integraal spelen (uitgangspunt in de visie) inhoudt. Ook natuurlijke speelgelegenheden is een speerpunt, hierop wordt ingegaan in hoofdstuk 4. Hoe omgegaan wordt met incidentele activiteiten kunt u lezen in hoofdstuk 5. Vervolgens wordt in hoofdstuk 6 ingegaan op participatie. De interne samenwerking wordt beschreven in hoofdstuk 7. Tot slot wordt in hoofdstuk 8 ingegaan op financiële aspecten.

2. Visie ‘Samen spelen kun je overal!’

Plezier maken terwijl je speelt is het allerbelangrijkst! De openbare ruimte biedt mensen de mogelijkheid tot spelen, bewegen of verblijven ongeacht leeftijd, geloof of afkomst. Deze openbare ruimte kan mogelijkheden bieden om plezier te maken en bij te dragen aan maatschappelijke, sociale en cognitieve ontwikkelingen. Naast het plezier maken is spelen bedoeld om de wereld te ontdekken.

Maatschappelijke ontwikkelingen

Buiten spelen beïnvloedt op een positieve manier de gevaren van welvaartsziektes. Zo zorgen sporten en bewegen er onder andere voor dat de strijd wordt aangegaan met overgewicht. De openbare ruimte biedt mogelijkheden dit alleen of samen met anderen te doen.

Sociale ontwikkelingen

De huidige maatschappij wordt steeds individualistischer, waarbij steeds meer van de mens wordt gevraagd. De openbare ruimte biedt mogelijkheden om, op een voor het individu gewenst moment, te faciliteren in huidige behoeften zoals bijvoorbeeld sporten (joggen, skeeleren, fietsen, wandelen etc.), spelen (alleen of met anderen), elkaar te ontmoeten (een ruimte waar men elkaar treft) en nieuwe dingen te leren (motorisch, natuur-educatie etc.).

Door samen te spelen en te bewegen neemt men kennis van elkaars normen en waarden, leert men elkaar kennen bij naam en worden mogelijk onoverbrugbare verschillen beslecht door gemeenschappelijke interesses en beleving. Immers, spelen is plezier maken en dat doe je met elkaar!

De gemeente Deventer streeft naar een duurzame openbare ruimte waarin jong en oud in harmonie met en naast elkaar kunnen spelen, bewegen en verblijven. Elke vorm van openbare ruimte kan hieraan bijdragen. Dit is niet per se een keurig ingerichte speelplek; het is een plek in de openbare ruimte waar een spel kan ontstaan (groen, pleinen, trottoirs en wandelpaden, etc.)!

De inrichting van speelgelegenheden is een mix van speeltoestellen en -aanleidingen. Dit daagt uit en stimuleert kinderen en creatief te zijn in hun spel. Ten opzichte van de huidige situatie worden er vaker speelaanleidingen geplaatst.

De gemeente ziet daarbij aspecten als vies worden en/of mogelijk eens een letterlijke kleerscheur op lopen als onderdeel van spelen; dit gaat met vallen en opstaan.

De bijdrage die spelen kan leveren aan de sociale en maatschappelijke ontwikkelingen leidt tot integraal spelen en de volgende visie:

Integraal spelen waarbij iedere leeftijdscategorie de mogelijkheid wordt geboden actief en participerend gebruik te maken van de openbare ruimte, met een inrichting afgestemd op de behoefte van de gebruikers aansluitend bij de maatschappelijke en sociale ontwikkelingen in Deventer.

Behoefte van de gebruikers

Om de gebruikers van de openbare ruimte zo goed mogelijk te faciliteren is het noodzakelijk een behoefteanalyse de basis te laten zijn van de inrichting. Daarbij worden onder andere door middel van participatie, ‘de kracht van de samenleving’, behoeftes en ideeën vertaald naar een bijdrage in een concreet ontwerp. Bij kleinschalig onderhoud waarbij slechts één speeltoestel wordt vervangen is de graad van participatie minder intensief.

3. Integraal spelen in de praktijk

De openbare ruimte biedt vele mogelijkheden om te spelen, zoals o.a. (natuur)speelplekken, parken, groenstroken en brede trottoirs. Om zowel de kwaliteit als de kwantiteit van de speelmogelijkheden te garanderen wordt maatwerk geleverd. Maatwerk komt tegemoet aan de behoefte van de gebruikers zodat met plezier gespeeld en/of kan worden bewogen in de buitenruimte. Demografische gegevens zijn hierbij maatgevend. Zolang er geen aanleiding is een bestaande speelplek te vervangen of te verwijderen blijft deze in de huidige vorm bestaan.

3.1 Wat is integraal spelen?

Integraal spelen is een combinatie van de verschillende vormen van spelen (formeel, informeel en natuurlijk). Hierdoor levert spelen een bovengemiddelde sociaal-maatschappelijke bijdrage aan de samenleving, waarbij bewoners elkaar ontmoeten. De gemeente streeft ernaar dat alle inwoners uit alle leeftijdsgroepen moeten kunnen spelen en bewegen in de buitenruimte. Zij streeft hierbij onder andere multifunctioneel gebruik van speelgelegenheden na.

3.2 Uitgangspunten bij de inrichting

Om integraal spelen vorm te geven heeft de gemeente een aantal doelstellingen en randvoorwaarden in verschillende categorieën geformuleerd. De categorieën zijn:

- Veiligheid
- Verkeer
- Omvang
- Inrichting
- Doelgroep
- Participatie
- Onderhoud.

De doelen en randvoorwaarden staan hieronder per categorie benoemd.

Veiligheid

- Speeltoestellen en valondergronden in de openbare ruimte vallen onder de Europese richtlijn 88/378/EEG, waarbij voor speeltoestellen de EN 1176 en voor valondergronden de EN 1177 geldt. Uitzondering kan worden gemaakt voor bouwwerken op natuurlijke speelplekken. Hier is namelijk nog geen specifieke wetgeving voor ontwikkeld. Toestellen voldoen wel aan de Warenwetbesluit Attractie- en speeltoestellen (WAS)
- Sociale veiligheid wordt nagestreefd bij (ingerichte) speelgelegenheden. Dit wordt gewaarborgd in het proces van de totstandkoming van een plan
- De kwaliteit en locatie van het speeltoestel bepalen de frequentie van de inspecties. Er wordt minimaal één keer per jaar gecontroleerd op veiligheid en één keer per jaar op functionaliteit.

Verkeer

- Nieuwe speelgelegenheden komen bij voorkeur niet langs 50km-wegen. Indien hiervan wordt afgeweken worden passende maatregelen genomen
- Speelgelegenheden zijn zoveel mogelijk via veilige routes te bereiken. Het streven is deze routes sociaal en verkeersveilig te maken waarbij ze herkenbaar en spelvriendelijk zijn.

Omvang

- De afstands- en oppervlaktenormen, opgesteld door de Nederlandsche Unie van Speeltuin Organisaties (NUSO), gelden als leidraad binnen het product ‘spelen’.

Afstandsnorm NUSO			
Leeftijdsgroep in jaren	**Aantal kinderen per plek**	**Opp. per speelplek**	**Leeftijdsgroep**
Kinderen 0-5	15 tot 30	100-500 m²	Binnen 100m
Jeugd 6-11	55 tot 70	500-2000 m²	Tussen 300 en 400m
Jongeren 12-18	85 tot 100	2000-6400 m²	Meer dan 1000m

- Gestreefd wordt dat drie procent van de openbare ruimte wordt ingericht als een geschikte plek om op te spelen (totaal circa 15 km²).

Inrichting

- Van alle speelruimte wordt tussen de 50 tot 65% ingericht met speeltoestellen en/of speelaanleidingen
- De speelfunctie van de speelplek dient een toegevoegde waarde te hebben op bestaand aanbod en behoefte van de doelgroep
- De speelgelegenheid past binnen de uitstraling van de wijk
- Bij voorkeur een natuurlijke overgang van de speelgelegenheid naar de omgeving (dus minder hekwerken)
- Bij voorkeur wordt bij speeltoestellen gebruikgemaakt van vaste valondergronden zoals rubberen tegels en kunstgras. Als hiervan wordt afgeweken, wordt valzand als valondergrond gebruikt, met uitzondering van natuurspeelplekken. Hier wordt zoveel mogelijk gebruikgemaakt van natuurlijke ondergronden.

Doelgroep

- De demografische samenstelling van de buurt of wijk is leidend voor de inrichting van een speelplek.

Participatie

- Door middel van bewonersparticipatie wordt de behoefte van de inwoners in beeld gebracht. De mate van participatie is afhankelijk van de situatie. In hoofdstuk 6 wordt hier verder op ingegaan. De gemeente is te allen tijde regie-voerder en eindverantwoordelijk.

Onderhoud

- Inspectie wijst in bestaande situaties uit of een speeltoestel al dan niet moet worden vervangen. Een kosten-batenanalyse is de basis van de afweging voor het plegen van onderhoud of het vervangen van het toestel. Als de kosten voor het onderhoud voor de rest van de technische levensduur lager zijn dan het vervangen blijft het toestel staan, voor zover het budget toereikend is
- Het algehele beeldkwaliteitsniveau van de directe omgeving van een speelplek is bepalend voor de keuze om onderhoudswerkzaamheden ter verfraaiing van toestellen te laten uitvoeren
- Wanneer bewoners participeren in het onderhoud op speelplekken, mogen zij meewerken. Werkzaamheden ten behoeve van de veiligheid voert de gemeente uit.

3.3 Schoolpleinen

Het openstellen van schoolpleinen na schooltijd voor openbaar gebruik draagt bij aan het streven om drie procent van de openbare ruimte geschikt te maken voor spelen. Momenteel zijn 29 schoolpleinen opengesteld (deze zijn opgenomen in bijlage B). Om een nieuw schoolplein open te stellen moet het plein aan de volgende voorwaarden voldoen:

Sociale controle
- Sociale controle vanaf omliggende woningen is mogelijk.

Toegankelijkheid
- Het schoolplein is dagelijks minimaal vrij toegankelijk tussen 7.00 en 20.00 uur
- Het schoolplein is goed bereikbaar.

Bestemmingsplan
- Het schoolplein moet vallen binnen een bestemming waarin ‘scholen, speelterreinen en bijbehorende voorzieningen’ zijn toegestaan.

Speeltoestellen
- Toestellen en speelaanleidingen voldoen aan dezelfde eisen als wanneer zij in de openbare ruimte zouden staan.
- Toestellen zijn in beheer bij de gemeente.

Bij een omvormingsvraagstuk of het inrichten van een nieuw schoolplein is een natuurspeelplek mogelijk; dit draagt bij aan de natuureducatie.

4. Natuurlijke speelgelegenheden

Als onderdeel van het integraal spelen streeft de gemeente Deventer naar natuurlijke speelgelegenheden. Dit zijn plekken met voornamelijk natuurlijke materialen en vormen, om een samenspel van natuurlijke en inrichtingselementen te creëren dat de doelgroep uitdaagt en fascineert terwijl zij speelt en beweegt. Spelen en bewegen in de natuur is van fundamenteel belang voor de gezonde psychische, motorische, emotionele en cognitieve ontwikkeling van personen van alle leeftijden.

4.1 Beoogd effect

Met de natuurlijke speelgelegenheden streeft de gemeente naar een bijdrage aan het verbeteren van de volgende aspecten:

- Speelgedrag. Een grotere diversiteit van speelgedrag dan bij 'standaard' ingerichte speelplekken
- Educatie. Door in en met de natuur bezig te zijn leert men op een andere manier naar de natuur te kijken en de mogelijkheden te ontdekken
- Inschatten van risico's. Uitdaging en risico's zijn onlosmakelijk verbonden aan kinderspel en zij dienen door volwassenen te worden geaccepteerd en gerespecteerd. Kinderen moeten de mogelijkheid krijgen zelf risico's (leren) in te schatten en daarmee om te gaan. (Bron; Speelnatuur in de stad, 2009)
- Sociaal maatschappelijke ontwikkeling. Naast spelen met andere kinderen, zijn contacten met volwassenen voor kinderen een belangrijke factor voor de sociale ontwikkeling. Groen leidt tot meer contacten van kinderen met volwassenen (Bron; Faber Tayor e.a., 1998 in Gezondheidsraad en RMNO, 2004). Ook volwassenen onderling zoeken meer contact met elkaar
- Gezondheid. Door veel gevarieerde bewegingen wordt de motorische ontwikkeling van kinderen bevorderd. Het bewegen zorgt voor een gezond(er) gewicht en een betere conditie
- Natuur. Respectvol omgaan met de natuur.

4.2 Aanleg

Het streven is de komende tien jaar minimaal drie grote natuurspeelplekken aan te leggen. Daarnaast ook kleinere natuurspeelplekken in de wijk, bijvoorbeeld in combinatie met sportterreinen.

4.3 Beleving

Op een natuurlijke speelgelegenheid is beleving erg belangrijk. Tijdens het spel moet er een verhaal kunnen ontstaan. Geur, kleur, smaak en het ervaren van de seizoenen zijn hierbij van belang. Op een natuurlijke speelgelegenheid waan je je als het ware in de natuur midden in de stad. Onbewust leert men al spelend en bewegend wat dit inhoudt.

4.4 Inrichting

De inrichting van natuurlijke speelgelegenheden biedt ruimte voor eigen creativiteit. Toestellen worden met grote terughoudendheid toegepast en een natuurlijke inrichting wordt zoveel mogelijk gestimuleerd. De inrichting is afgestemd op de doelgroep.

Elementen op een natuurlijke speelplek

Door één of meerdere van volgende elementen toe te passen op een natuurlijke speelgelegenheid is het mogelijk de natuurbeleving te vergroten.

- Waterelementen, bijvoorbeeld een waterpomp, een stroompje of waterplas
- Hoogteverschillen, zoals heuveltjes en dalen
- Natuurlijke materialen om mee te spelen, bijvoorbeeld takken om hutten mee te maken en stenen om dammetjes mee te bouwen
- Klimbomen
- Afwisseling tussen open en gesloten ruimte

- Los zandmateriaal voor graafmogelijkheden
- Diversiteit in aanbod van natuur en beplanting
- Slingerpaden
- Afwisseling is het gebruik van bodemmateriaal. (zand, gazon, ruigtes)
- Zitgelegenheden voor ouders en verzorgers, met name voor de sociale contacten en het toezicht houden.

Beplanting

Naast deze elementen levert ook beplanting een belangrijke bijdrage aan de natuurbeleving, de speelmogelijkheden en de natuureducatie van een speelgelegenheid. Hieronder staan verschillende aspecten die hieraan bijdragen.

Natuurbeleving:

- Beplanting met stekels of doornen dient als goede natuurlijke afscherming. Ook is het voor vogels en insecten een goede plek om te verblijven
- Toepassen van verschillende soorten (wintergroene) beplanting
- De aantrekkingskracht van bloeiende en geurende beplanting op vlinders, vogels en insecten.

Speelmogelijkheden:

- Door het gebruik van afwisselend dichte, transparante en open beplanting wordt bijgedragen aan de ruimtelijke opbouw en afscherming van een speelterrein

opbouw van een speelplek
- Het toepassen van vruchtdragende eetbare beplanting (de eetbare tuin)
- Ruig gras biedt mogelijkheid om in te verstoppen
- Bouwsels van natuurlijke materialen (geen constructies).

Natuureducatie:
- (Wintergroene) beplanting draagt bij aan de natuureducatie, kinderen zien het verschil tussen verschillende soorten planten in de verschillende seizoenen
- Bloeiende en geurende beplanting trekt vlinders en vogels aan, dit bevordert de educatieve waarde van een speelplek.

Daarnaast worden er drie eisen aan de beplanting gesteld:
- Op speelplekken wordt bij voorkeur geen beplanting geplaatst die in meer of mindere mate giftig is.
- In een straal van drie meter rondom de daadwerkelijke speelplek/valondergrond komt geen beplanting met stekels en doornen
- Toegepaste beplanting herstelt zich snel na beschadiging zodat deze niet bezwijkt.

4.5 Beeldkwaliteit

Net als bij een normaal ingerichte speelplek moet ook een natuurlijke speelgelegenheid passen in de omgeving. Een natuurlijke overgang van de speelplek naar de omgeving is zeer wenselijk.

Het kan voorkomen dat er tijdelijk eigen bouwsels van kinderen in het groen ontstaan. Bewoners moeten hiervan op de hoogte zijn zodat hiervoor begrip is.

4.6 Verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid

De gemeente zorgt ervoor dat de speelplekken voldoen aan de geldende normen voor natuurspeelplekken en speelaanleidingen. De gemeente voert met meerdere personen tijdens de ontwerpfase en na aanleg een risicoanalyse uit, waardoor de speelplek bij ingebruikname een aanvaardbaar risico heeft. Er is geen toezicht aanwezig. Natuurspeelplekken zijn vrij toegankelijk en te gebruiken op eigen risico. Ouders en/of verzorgers blijven, zoals op alle speelgelegenheden in de openbare ruimte, verantwoordelijk voor hun kinderen.

4.7 Inspectie en veiligheid

Een belangrijke factor die bepaalt of een (natuur)speelgelegenheid aanslaat is de veiligheid. De gemeente is verantwoordelijk voor de veiligheid op speelgelegenheden. Voor natuurlijke speelgelegenheden is er (nog) geen specifieke wet- en

regelgeving. Het streven is minimaal vier keer, maar bij voorkeur twaalf keer per jaar te inspecteren op veiligheid. Bewoners kunnen regelmatig zelf kijken of de veiligheid niet in het gedrang komt.

Tijdens de veiligheidsinspecties wordt naar de volgende onderdelen gekeken:

- Speeltoestellen voldoen aan het Warenwetbesluit Attractie- en speeltoestellen
- Hoofd- en nekbeknellingen en mogelijkheden voor verstrikking worden zoveel mogelijk voorkomen en geminimaliseerd
- Waterpartijen zijn niet stilstaand, hebben een maximale diepte van veertig centimeter en een flauwe oever
- Bij een waterpomp staat aangegeven dat het geen drinkwater is.
- De onderlinge afstand van levend groen met een klimfunctie tot een object is; de wettelijke norm*1,5.
- Er zijn geen scherpe delen aanwezig
- Hoeken van elementen zijn afgerond
- Er is geen gevaarlijk afval aanwezig
- Gegraven kuilen hebben een maximale diepte van vijftig centimeter
- Kuilen door natuurlijk gebruik hebben een maximale diepte van één meter.
- Gladheid op beklimbare speelaanleidingen wordt zoveel mogelijk vermeden.

4.8 Onderhoud

Ook al gaat het op natuurlijke speelgelegenheden veelal om natuurlijke, groene elementen in de buitenruimte, de speelbeheerder van de gemeente is verantwoordelijk voor de inspectie, het onderhoud en eventueel het vervangen van de speelobjecten.

Met het beheer van natuurspeelplekken wordt extra rekening gehouden met speelaanleidingen. Zo kan gemaaid gras worden gebruikt in het spel en kan het snoeiafval worden gebruikt om hutten van te maken. Hutten en andere zelfbouwsels verwijdert de gemeente minimaal één keer per jaar.

De gemeente streeft naar afval- en hondenpoepvrije speelgelegenheden. Honden zijn, net als bij andere speelplekken, niet toegestaan.

5. Tijdelijke speelplekken

De gemeente stimuleert initiatieven vanuit bewoners of organisaties op het gebied van spelen en bewegen. Hier ligt met name een rol voor Wijkaanpak. Ook tijdelijke speelplekken komen steeds vaker voor, bijvoorbeeld tijdens de bouw en/of renovatie van een woonwijk.

5.1 Activiteiten

Bewoners en/of organisaties organiseren het hele jaar tal van activiteiten. Voor sommige van deze activiteiten is een vergunning nodig. Dit staat nader beschreven in de Algemeen Plaatselijke Verordening (de desbetreffende artikelen H2 afd. 7 en H5 afd. 4 zijn opgenomen in bijlage C).
Het streven is de organisatie voor dit soort activiteiten zoveel mogelijk te vereenvoudigen, met betrekking tot het aanvragen van vergunningen.

5.2 Tijdelijke speelplekken

Braakliggende terreinen kunnen tijdelijk worden ingericht als speelplek. Het heeft een toegevoegde waarde voor de buurt, biedt kinderen en ouderen in de omgeving de mogelijkheid om te spelen en te bewegen en sociale contacten te onderhouden. Wanneer er op een terrein een tijdelijke speelplek wordt gerealiseerd gelden hier (proces)eisen voor.

Proces

- De speelplek komt er alleen als er maatschappelijk draagvlak voor is vanuit de directe omgeving (meer dan de helft van de huishoudens moet voor het voorstel zijn)
- De eigenaar van de grond moet akkoord zijn met het tijdelijk inrichten van zijn grond
- De adviseur spelen toetst het voorstel voor het mogen oprichten van een tijdelijke speelplek. Bij een negatief advies wordt geen speelplek aangelegd
- Omwonenden worden betrokken bij de inrichting van de speelplek
- Het ontwerp wordt altijd getoetst in de beheergroep, zowel het schetsontwerp als het definitieve ontwerp.
- Bij het schetsontwerp is een beheerparagraaf toegevoegd. Hierin staat het volgende beschreven
  - Hoe lang de speelplek blijft liggen
  - Wanneer hij wordt verwijderd en door wie
  - Wie (financieel) verantwoordelijk is voor het beheer en onderhoud
  - De dekking van de kosten voor aanleg en beheer
  - Hoe de communicatie verloopt.

Ontwerp en materiaalgebruik

- Het ontwerp is snel en makkelijk te realiseren en af te breken
- Materiaal is zoveel mogelijk opnieuw te gebruiken
- De speelplek is doeltreffend en eenvoudig
- De speelplek sluit aan op de beeldkwaliteit van de directe omgeving
- Het is duidelijk herkenbaar dat het om een tijdelijke speelplek gaat.

6. Participatie

Speelvoorzieningen bepalen in sterke mate hoe bewoners, dus ook kinderen, de leefbaarheid en de kwaliteit van de openbare ruimte in hun buurt ervaren. Niet alleen de leefbaarheidsmonitor laat dit keer op keer zien, maar ook twintig jaar wijkaanpak leert dat bewoners zich sterk verbonden voelen met spelen en bewegen. Doorgaans willen bewoners zich ook graag actief inzetten voor een (ver)nieuw(d)e speelgelegenheid in hun omgeving. Dit sluit naadloos aan bij het huidige coalitieaccoord (2010-2014) waarin verantwoordelijkheid voor de directe woonomgeving wordt nagestreefd.

6.1 Randvoorwaarden voor het succes van de bewonersparticipatie

Bewonersparticipatie betekent dat de speelgelegenheid mede bepaald wordt door de inbreng van bewoners. Dit vraagt van bewoners de bereidheid actief mee te willen doen. Daarnaast vraagt het van betrokken professionals een flexibele houding met aandacht voor

- Heldere kaders: duidelijkheid over de mate en vorm van de participatie en over de financiële en praktische mogelijkheden
- Maatwerk: elke speelgelegenheid is uniek, met z'n eigen (on)mogelijkheden, gebruikers en omwonenden die hun stempel drukken op het uiteindelijke resultaat
- Haalbaarheid: een project moet behapbaar zijn in tijd en inhoud, eventuele gevoeligheden rondom een project of locatie.

6.2 Participatie in Deventer

De gemeente Deventer streeft naar participatie tot en met de een na hoogste vorm volgens de participatieladder. Dit betekent dat de participatie is gericht op: informeren, raadplegen, adviseren en samenwerken. De gemeente blijft eindverantwoordelijk en eindbeslisser. Door middel van bewonersparticipatie wordt de behoefte van bewoners in beeld gebracht. De mate van participatie is situatie afhankelijk. In Deventer worden twee verschillende situaties onderscheiden:

A. Enkelvoudige vervanging in het kader van beheer en onderhoud
   Deze variant beperkt zich tot informeren en adviseren
B. Grootschalige vervanging en (her)inrichting
   Bij deze variant richt de participatie zich op raadplegen, adviseren en samenwerken

Het is ook mogelijk dat een bewoner initiatiefnemer is voor het vervangen van een speelgelegenheid. Dit doet zich met name voor bij de tweejaarlijkse wensenronde van de wijkaanpak. Een dergelijke wens wordt getoetst aan de visie op spelen. Als een bewonerswens uitvoerbaar is, maken gemeente en wijkaanpak afspraken over het realiseren ervan.

Wanneer bewoners niet mee willen denken over de inrichting van de speelgelegenheid worden zij alleen geïnformeerd. Er wordt niet geforceerd geparticipeerd.

Wanneer het om een nieuwe speelgelegenheid gaat in een nieuwbouwwijk wordt gewacht met participeren totdat de bewoners bekend zijn. Wel wordt de ruimte alvast gereserveerd.

Bewoners mogen ook meewerken aan de realisatie van een speelgelegenheid. Echter werkzaamheden die invloed hebben op de veiligheid worden uitgevoerd door een gecertificeerd persoon.

6.3 Interactie in samenwerking

Bewoners kunnen niet alleen aangeven wat hun ideeën zijn, ze mogen ook mee ontwerpen. En - als daar animo voor is - in sommige gevallen zelfs tot op zekere hoogte meewerken aan het realiseren van de eigen speelgelegenheid. Deze bewonersparticipatie is geen kwestie van 'u vraagt, wij draaien', maar vooral een zaak van zelf de handen uit de mouwen steken! Deze interactie vergroot doorgaans de betrokkenheid en verantwoordelijkheid van bewoners.

Er loopt een initiatief om een checklist openbare ruimte te maken in relatie tot participatie, om verwachtingen goed te kunnen managen. Zo is in een vroeg stadium duidelijk of een wens al dan niet haalbaar.

6.4 Handleiding

In de Handleiding Bewonersparticipatie bij Spelen (bijlage D), staat hoe de gemeente de bewonersparticipatie aanpakt bij de situaties A en B. De handleiding laat zien welke stappen nodig zijn om samen met bewoners te werken aan een (ver)nieuw(d) speeltoestel of speelgelegenheid. In de praktijk is elke situatie uniek en dus maatwerk.

Proces participatieproject A

Proces participatieproject B

7. Samenwerking

Wanneer de gemeente of bewoners een speelplek of speelaanleiding willen realiseren, moet er altijd samenwerking tussen verschillende partijen plaatsvinden. Deze partijen hebben ieder hun eigen rol en verantwoordelijkheid in het proces.

7.1 Initiatiefnemer

Het initiatief kan zowel van binnen als buiten de gemeentelijke organisatie komen; het kunnen verschillende groepen en/of individuen zijn. Afhankelijk van wie de initiatiefnemer is kan de verantwoordelijkheid worden bepaald. Komt het initiatief van een bewoner dan heeft deze andere verantwoordelijkheden dan wanneer het initiatief van bijvoorbeeld een wooncoöperatie komt. Deze laatste kan er bijvoorbeeld voor zorgen dat de financiering rondkomt terwijl dat van een bewoner doorgaans niet kan worden verwacht. Wel kan een bewoner eventueel sponsors regelen of lobbyen bij het college van burgemeester en wethouders.

7.2 Adviseur spelen

De adviseur spelen is in dienst van de gemeente en is altijd bij ieder project waar spelen in voorkomt betrokken vanaf de initiatieffase. Hij draagt zorg voor het waarborgen van de visie en geeft gevraagd en ongevraagd advies. Daarnaast wijst hij op de kosten voor het realiseren en onderhouden van de speelgelegenheid of -aanleiding. De adviseur spelen kan ook de initiatiefnemer ondersteunen bij het realiseren van de wens(en) in het kader van bewonersparticipatie.

7.3 Ontwerper en voorbereider

De ontwerper is verantwoordelijk voor het invullen van de speelgelegenheid. Hij draagt zorg voor een gedragen schetsontwerp, voorlopig ontwerp en tot slot definitief ontwerp. Vervolgens is de voorbereider aan zet. Hij zorgt er voor dat er een uitwerking van het ontwerp komt en dat de speelplek of -aanleiding kan worden gerealiseerd. Wanneer de speelplek of -aanleiding binnen een groter project valt, kan worden gekozen voor een ontwerper en/of voorbereider die gespecialiseerd is in spelen.

7.4 Beheergroep

De beheergroep toetst alle projecten op beheerbaarheid, dus ook diegene waar spelen in voorkomt. De adviseur spelen wijst de initiatiefnemer er bij kleinschalige projecten op, dat het ontwerp wordt besproken in de beheergroep. Bij grootschalige projecten is de projectleider hiervoor verantwoordelijk. Bij het vervangen van een enkel toestel vindt er geen toets door de beheergroep plaats.

8. Financiën

Onlosmakelijk verbonden met ambities is geld. Verschillende financieringsbronnen maken het mogelijk de ambities mogelijk te maken. Het uitgangspunt voor het naleven van de visie op spelen is het huidige (2010) financiële kader.

8.1 Kosten

De visie op spelen valt onder product 30, openbare speelgelegenheden. Voor het realiseren van de visie integraal spelen is geen extra budget nodig, het is alleen een andere manier van inrichten en onderhouden van speelgelegenheden. Het onderhoud aan het groen op de (natuurlijke) speelgelegenheden wordt betaald van het budget van product 28, groen.

De aanleg van de drie grote natuurspeelplekken is geprogrammeerd in MJOP-MIND. Per natuurspeelplek is naar schatting € 50.000 nodig voor de aanleg. De speelplekken worden uiterlijk in 2012, 2016 en 2019 gerealiseerd. Bij voorkeur wordt aansluiting gezocht bij andere projecten, bijvoorbeeld van stichting IJssellandschap (speelnatuur in de uiterwaarden).

In de huidige reguliere middelen wordt geschoven zodat naast de € 90.000 die nu per jaar beschikbaar is voor het MJOP, er geld bij komt voor het realiseren van de natuurspeelplekken. Kijkend naar de begroting van product 30 is dit mogelijk.

Toestellen en ondergronden voldoen altijd aan het Warenwetbesluit Attractie- en speeltoestellen en zijn dus veilig. Als hieraan niet kan worden voldaan, bijvoorbeeld wegens gebrek aan geld, wordt het toestel verwijderd. Het onderhoudsniveau van speeltoestellen is sober.

Het kan voorkomen dat de beeldkwaliteit in een wijk hoger is dan gemiddeld (bijvoorbeeld De Vijfhoek). Als het speeltoestel ook aan deze hogere beeldkwaliteit moet voldoen zijn hieraan uiteraard kosten verbonden. Het gaat hier om maatregelen om de speeltoestellen te verfraaien. Deze maatregelen worden geprogrammeerd in het MJOP. Een deel van de kosten is gedekt in het bestek van DGB.

8.2 Giften en sponsoring

Stichtingen en leveranciers van speeltoestellen bieden met enige regelmaat toestellen aan. De gemeente Deventer waardeert dit en kan toestemming geven het toestel te plaatsen onder de voorwaarde dat ook de kosten van het onderhoud van de schenking minimaal de eerste acht jaar worden gedekt. Dit wordt tussen de gemeente en de schenker contractueel vastgelegd. Dit is echter geen vrijbrief voor het plaatsen van toestellen in de openbare ruimte. De adviseur spelen bepaalt in samenspraak met de Programmaonderdeelmanager Groen en Spelen of er al dan niet een gift wordt aangenomen. Het plaatsen van een speeltoestel gebeurt volgens de wettelijke kaders en normen.

8.3 Subsidies

De inzet van subsidies kan vele mogelijkheden bieden. De mogelijkheden voor subsidie vanuit Europa, het rijk en de provincie worden onderzocht en waar relevant gebruik van gemaakt. Er is nu nog niet bekend welke subsidies voor het uitvoeren van deze visie op spelen relevant zijn.

8.4 Kosten participatie

Afhankelijk van de vorm van participatie is te bepalen welke kosten dit met zich mee brengt. De kosten voor het opzetten van de internettool voor de toestelkeuze wordt geraamd op eenmalig maximaal € 15.000.
Bij grootschalige vervanging is de participatiegraad hoger; dit zal kosten met zich meebrengen. Dit wordt betaald van projectgelden, maar ook wijkaanpak en spelen dragen bij in deze kosten.

Bijlagen

A. Begrippenlijst
B. Schoolpleinen in beheer bij de gemeente
C. Relevante artikelen Algemene Plaatselijke Verordening
D. Handleiding bewonersparticipatie

BIJLAGE A:
Begrippenlijst

APV (Algemeen Plaatselijke Verordening)
Wetgeving op gemeentelijk niveau.

Beeldkwaliteit
Kwaliteit van hoe een object in de buitenruimte eruit ziet. De gemeente Deventer hanteert de niveaus sober, basis en hoog.

Beheergroep
De Beheergroep is een adviesorgaan die alle fysieke projecten toetst en/of bestudeert die op enig moment aan het programma openbare ruimte worden overgedragen op beheerbaarheid. Vastgestelde beleidsstukken zijn bij deze toets/bestudering een leidraad.

Bestemmingsplan
Een door de gemeente opgesteld plan waarin staat aangegeven waarvoor de grond of gebouwen mogen worden gebruikt en waarin staat hoe men de ruimte gaat beheren en ontwikkelen.

BOT-sessie
Benen-Op-Tafel-sessie met de raad, waarin aan de hand van een aantal stellingen van gedachten is gewisseld over het onderwerp 'spelen' in de openbare ruimte.

Klimboom
Boom die geschikt is om in te klimmen en ook als zodanig herkenbaar en is en zo wordt onderhouden.

MJOP-MIND
MeerJarenOnderhoudsProgramma en Meerjarenprogramma INfrastructuur Deventer.
Meerjarig overzicht van alle grote onderhoudsprojecten die vanuit de verschillende producten van programma 3 (Openbare Ruimte) en grote infrastructuurprojecten die binnen programma 4 (Bereikbaarheid) zijn geprogrammeerd.

Natuureducatie
Leren over natuur, milieu en samenleving om milieubewustzijn te bevorderen.

NUSO (Nederlandsche Unie van Speeltuin Organisaties)
Landelijke organisatie die zich inzet voor meer en betere buitenspeelmogelijkheden voor kinderen en jongeren.

Participatiegraad
Mate van participeren. Hoe hoger de participatiegraad, des te meer invloed hebben de participanten.

Play2Move-sessie
Methode om over het onderwerp na te denken, vorm te geven en/of van gedachten over te wisselen. Kinderen van zes tot twaalf zijn groepsgewijs de wijk in gegaan, waar filmopnames zijn gemaakt van hun reacties op speelplekken.

Reguliere middelen
Onderdeel van de begroting waarvan terugkomende kosten worden betaald.

Sociale veiligheid
Veilige omgeving in de openbare ruimte, waarin men zich ook daadwerkelijk veilig voelt.

Speelaanleiding
Een object dat aanleiding geeft om op te spelen, niet zijnde een speeltoestel.

Speelfunctie
Aanduiding van de mogelijkheden van een speeltoestel. Bijvoorbeeld glijden, schommelen enz.

Speelgelegenheden
Alle plekken in de openbare ruimte waar kinderen veilig kunnen en mogen spelen. Van ingerichte speelplekken tot een breed trottoir.

Speeltoestel
Een inrichting bestemd voor vermaak of ontspanning waarbij uitsluitend van zwaartekracht of van fysieke kracht van de mens gebruik wordt gemaakt.

Speeltuin
Een afgebakende plek die is voorzien van speeltoestellen waar kinderen op gezette tijden onder toezicht kunnen spelen.

Spelen
Recreatief bezig zijn in de openbare ruimte met een spel of sport ter ontspanning.

Valondergrond
Schokdempend bodemmateriaal onder een speeltoestel of -aanleiding.

Visie op spelen
Door de politiek bepaalde uitgangspunten voor het aspect spelen in de gemeente Deventer.

Warenwetbesluit Attractie- en speeltoestellen (WAS)
Landelijk geldend besluit waarin is vastgelegd aan welke veiligheidseisen speeltoestellen moeten voldoen.

Wijkaanpak
Team binnen de gemeente dat zich bezighoudt met participatie in de gemeente Deventer.

BIJLAGE B:
Schoolpleinen in beheer bij de gemeente

De volgende schoolpleinen zijn in beheer van de gemeente*.

Naam	Straat
Bs. Cees Wilkeshuisschool	Johannes van Vlotenlaan 70
Bs. Borgloschool	Groenewold 182, Wilhelminalaan 16
Bs. De Snippeling	Schipbeekstraat 4
Bs. De Schakel	Zwaluwenburg 8
Bs. De Wizard	Andriessenplein 13
Bs. Het Roessink	Fonteinkruid 130
Bs. Slingerbos	Slingerbos 2
Bs. De Sleutel	Bakkerskamp 4
Bs. Circuitschool	Enkdwarsstraat 2a
Bs. Deventer Circuitschool	Merwedestraat 4
Bs. De Horizon	Wittenstein 128
Bs. Prins Mauritsschool	Zwaluwenburg 10
Bs. De Rank	Andriessenplein 22
Bs. Dol-fijn	Bosanemoon 30
Bs. St. Lebuinus	Spijkerpad 1
Bs. De Vlieger	Eikvaren 41
Bs. De Zonnewijzer	Molenweg 53
Montessori basisschool	Oudaenstraat 3, Groenewold 186-188
Montessori L`Ambiente	Eekhoorn 10
Panta Rhei	Koningin Wilhelminalaan 9
De Hagenpoort	Bagijnenstraat 13
De Hovenschool	Langestraat 1
De Windroos	Bierstraat 54
Looschool	Bettinkdijk 1
Bs. De Rythmeen	Prins Constantijnlaan 1
Dorpsschool	Schoolstraat 11
OBS Kolmenscate	Venninkweg 1

* De gemeente beheert alleen de toestellen op de schoolpleinen.

BIJLAGE C:
Artikelen APV

Afdeling 7. Evenementen

Artikel 2:24 Begripsbepaling

1. In deze afdeling wordt onder evenement verstaan elke voor publiek toegankelijke verrichting van vermaak, met uitzondering van:
    a. bioscoopvoorstellingen;
    b. markten als bedoeld in artikel 160, eerste lid, onder h, van de Gemeentewet;
    c. kansspelen als bedoeld in de Wet op de kansspelen;
    d. het in een inrichting in de zin van de Drank en Horecawet gelegenheid geven tot dansen;
    e. betogingen, samenkomsten en vergaderingen als bedoeld in de Wet openbare manifestaties;
    f. activiteiten als bedoeld in artikel 2:9 en 2:39 van deze verordening.
2. Onder evenement wordt mede verstaan:
    a. een herdenkingsplechtigheid;
    b. een braderie;
    c. een optocht, niet zijnde een betoging als bedoeld in artikel 2:3, op de weg;
    d. een feest, muziekvoorstelling of wedstrijd op of aan de weg;
    e. een klein evenement;
3. Onder een klein evenement wordt verstaan een straatfeest of buurtbarbecue op een dag.

Artikel 2:25 Evenement

1. Het is verboden zonder vergunning van de burgemeester een evenement te organiseren.
2. Geen vergunning is vereist voor een klein evenement, indien:
    a. het aantal aanwezigen niet meer bedraagt dan 100 personen;
    b. het evenement tussen 0.700 en 23.00 uur plaats vindt;
    c. geen muziek ten gehore wordt gebracht voor 07.00 uur of na 23.00 uur;
    d. het evenement niet plaatsvindt op de rijbaan, (brom)fietspad of parkeerplaats of anderszins een belemmering vormt voor het verkeer en de hulpdiensten;
    e. slechts kleine objecten worden geplaatst met een oppervlakte van minder dan 10 m2 per object;
    f. er een organisator is;
    g. de organisator binnen 7 werkdagen voorafgaand aan het evenement daarvan melding heeft gedaan aan de burgemeester.
3. De burgemeester kan binnen 5 dagen na ontvangst van de melding besluiten het organiseren van een evenement als bedoeld in het tweede lid te verbieden, indien daardoor de openbare orde, de openbare veiligheid, de volksgezondheid of het milieu in het gevaar komt.
4. Het verbod van het eerste lid geldt niet voor een wedstrijd op of aan de weg, voor zover in het geregeld onderwerp wordt voorzien door artikel 10 juncto 148, van de Wegenverkeerswet 1994.

Afdeling 4. Standplaatsen

Artikel 5:17 Begripsbepaling

1. In deze afdeling wordt verstaan onder standplaats: het vanaf een vaste plaats op een openbare en in de openlucht gelegen plaats te koop aanbieden, verkopen of afleveren van goederen of het anderszins aanbieden van goederen en diensten, gebruikmakend van fysieke middelen, zoals een kraam, een wagen of een tafel.
2. Onder standplaats wordt niet verstaan:
    a. een vaste plaats op een jaarmarkt of markt als bedoeld in artikel 160, eerste lid, aanhef en onder h, van de Gemeentewet;
    b. een vaste plaats op een evenement als bedoeld in artikel 2:24.

Artikel 5:18 Standplaatsvergunning en weigeringgronden

1. Het is verboden zonder vergunning van het college een standplaats in te nemen of te hebben.
2. Het college weigert de vergunning in geval van strijd met het bestemmingsplan.
3. Onverminderd het bepaalde in artikel 1:8 kan de vergunning worden geweigerd:
    a. indien de standplaats hetzij op zichzelf hetzij in verband met de omgeving niet voldoet aan redelijke eisen van welstand;
    b. indien als gevolg van bijzondere omstandigheden in de gemeente of in een deel van de gemeente redelijkerwijs te verwachten is dat door het verlenen van een vergunning voor het hebben van een standplaats voor het verkopen van goederen een redelijk verzorgingsniveau voor de consument ter plaatse in gevaar komt.

Bijlage D:
Handleiding ‘Bewonersparticipatie bij spelen’

Deel 1: ALGEMEEN

1. Aanleiding

De gemeente Deventer heeft een duidelijke visie op spelen en de vertaalslag hiervan in de opzet en inrichting van openbare speelterreinen, weergegeven in visie op spelen. De gemeente hanteert bij het aanpassen van bestaande en het realiseren van nieuwe speelterreinen het ‘integraal spelen’ als uitgangspunt en streeft daarnaast naar het realiseren van 3 grote locaties voor ‘natuurlijk spelen’ binnen de gemeentegrenzen. Met het oog op de nieuwe kijk op spelen en het belang dat de gemeente in het algemeen hecht aan betrokkenheid van bewoners bij de inrichting van hun woon- en leefomgeving, is gekozen voor optimale bewonersparticipatie bij het vormgeven van speelgelegenheden. In deze Handleiding staat de aanpak van de bewonersparticipatie beschreven.

2. Participatie

Keuze voor bewonersparticipatie
Bewonersparticipatie is relevant omdat:

- Spelen en speelterreinen op de eerste plaats van en voor bewoners zijn; voor jong en oud(er) is spelen van belang om te leren, te ontspannen, te bewegen en te ontmoeten;
- Een speelgelegenheid of speelterrein -ook- omwonenden raakt;
- De nieuwe kijk op spelen (‘integraal spelen’ en ‘natuurlijk spelen’) niet direct aansluit bij het beeld dat bewoners hebben bij de ideale
  speelgelegenheid. Bewonersparticipatie kan de animo en het draagvlak hiervoor vergroten;
- Bewonersparticipatie geeft meer inzicht in de beleving en ideeën van de bewoners en het levert wellicht een andere kijk op met verrassende, goede oplossingen;
- Daarnaast kan bewonersparticipatie de betrokkenheid en de eigen verantwoordelijkheid voor speelgelegenheidken bij bewoners aanwakkeren/vergroten, medewerking vergroten c.q. tegenwerking verkleinen en -op de lange termijn- de relatie tussen gemeente en burger verbeteren.

Niveau van participatie
We kiezen tussen participatieniveau 1,2,3 of 4 . Dit betekent dat de participatie gericht is op: informeren, raadplegen, adviseren of samenwerken. Voor welk niveau we kiezen is maatwerk. Dat is onder meer afhankelijk van de bereidheid van inwoners om er tijd in te willen steken en van de gevolgen van de plannen voor de buurt.

Interactie in samenwerking
De keuze voor bewonersparticipatie tot en met ‘samenwerken’, betekent dat participanten niet alleen kunnen aangeven wat hun ideeën zijn, maar betekent dat zij een actieve rol/bijdrage in de planvorming en/of het realiseren van speelgelegenheden hebben. Een belangrijk voordeel hiervan is dat er geen sprake is van ‘u vraagt, wij draaien’, maar dat bewoners zelf de handen uit de mouwen steken en aan de slag gaan.

3. Participatie in Deventer

Door middel van bewonersparticipatie wordt de behoefte van bewoners in beeld gebracht. De mate van participatie is situatie afhankelijk. In Deventer worden twee verschillende situaties onderscheden;

A. Enkelvoudige vervanging in het kader van beheer en onderhoud
   Deze variant beperkt zich tot informeren en adviseren
B. Grootschalige vervanging en (her)inrichting
   Bij deze variant richt de participatie zich op raadplegen, adviseren en samenwerken

De adviseur spelen bepaalt in eerste instantie welke situatie van toepassing is. Beide situaties vergen een passende aanpak, deze staat beschreven in deel II van deze Handleiding.

Het is ook mogelijk dat een bewoner initiatiefnemer is voor het vervangen van een speelgelegenheid. Dit doet zich met name voor bij de tweejaarlijkse wensenronde van de wijkaanpak. Een dergelijke wens wordt getoetst aan de visie op spelen. Als een bewonerswens uitvoerbaar is maken gemeente en wijkaanpak afspraken over de realisatie.

Als blijkt dat er geen animo is voor participatie worden de ‘betrokken’ partijen alleen geïnformeerd over de geplande werkzaamheden. Er wordt niet geforceerd totdat bewoners wel mee willen denken.

4. Taakverdeling en verantwoordelijkheden bij bewonersparticipatie

Bij bewonersparticipatie zijn verschillende interne partijen betrokken met ieder een eigen taak. Hieronder een opsomming;

- De Programmaonderdeelmanager Groen en Spelen is ambtelijk eindverantwoordelijk/ opdrachtgever voor de bewonersparticipatie;
- De wethouder Openbare Ruimte is de bestuurlijk eindverantwoordelijke voor bewonersparticipatie;
- De adviseur Spelen van het team Ruimtelijk Ontwerp en Beheer is verantwoordelijk voor bewaking van het handelen volgens de visie op spelen Alle projecten gerelateerd aan spelen moeten gecontroleerd worden door de Adviseur spelen en/of de beheergroep. Medewerkers van het Team Wijkaanpak vervullen een actieve rol in de bewonersparticipatie; het aanreiken van informatie over actieve bewonersgroepen, het delen van kennis en mogelijke gevoeligheden binnen buurten en het faciliteren/begeleiden bij initiatieven van bewonersgroepen;
- De communicatieadviseur van het Team Communicatie adviseert over de participatie en communicatie rondom de participatietrajecten, op verzoek van en in samenwerking met de projectleider Spelen;
- Medewerkers van het cluster Expertise centrum weten wat de consequenties zijn van bewonersparticipatie voor hun eigen functie en houden hier in hun aandeel in de uitvoering van de visie op spelen terdege rekening mee.

Opmerking: de overige inhoudelijk betrokken Programmaonderdeelmanagers hebben geen direct aandeel in de participatie. Hun rol is wel evident voor de inbedding van aanpak van de visie op spelen, de aanpak van de bewonersparticipatie en om rekening te houden met de gevolgen hiervan voor het eigen programma.

5. Samenwerkingspartners in de bewonersparticipatie

Bij bewonersparticipatie wordt met veel partners samengewerkt, de rol die zij vervullen kan verschillen. Hieronder een aantal mogelijkheden.

- Begeleiding of ondersteuning bij initiatieven van bewonersgroepen;
- (Co)financiering bij de realisatie en het beheer en onderhoud van speelgelegenheden
- Zorgen voor bewustwording en gedragsbeïnvloeding (natuurlijk spelen)
- Houden van een behoeftepeiling onder de eigen achterban of groep
- Verzorgen van een inspiratiebijeenkomst
- Aanreiken van informatie over actieve bewonersgroepen
- Delen van kennis

6. Randvoorwaarden voor het succes van de bewonersparticipatie

Voorwaarde voor succes is dat alle betrokkenen, inclusief de samenwerkingspartners, zich realiseren dat bewonersparticipatie als consequentie heeft dat het uiteindelijke resultaat mede bepaald wordt door de inbreng van bewoners.

Dit vraagt van alle betrokken medewerkers de juiste intentie, flexibele houding en gedrag, gericht op het bereid zijn (kijken naar wat wel kan in plaats van wat niet kan) èn het daadwerkelijk bieden van mogelijkheden en voldoende tijd (!) om rekening te kunnen houden met de uitkomsten van de bewonersparticipatie.

Voor de participanten is het van belang al vanaf moment één te weten wat van hun verwacht wordt. Om hen zo geen valse hoop te geven en een goede samenwerking te behouden, ook voor een volgende keer.

Deel 2: AANPAK

Situatie A; Enkelvoudige vervanging in het kader van beheer en onderhoud

Situatie A komt veruit het vaakst voor. Als een toestel op is moet deze vervangen worden, dit kan met inspraak van bewoners. Niet bij ieder toestel zal het participatietraject afgelopen worden. Alleen wanneer het bij de Adviseur Spelen bekend is dat er wensen zijn uit de buurt wordt er geparticipeerd middels raadplegen.

Situatie A1 - Vervanging speeltoestel(len) zonder dat er wensen vanuit de buurt zijn
In situatie A1 gaat het om het vervangen van één of meerdere speeltoestellen bij een bestaande speelgelegenheid in het kader van regulier onderhoud. De gemeente gaat hier over tot het 1-op-1 vervangen van een toestel, zonder raadpleging van bewoners. De participatie beperkt zich hier tot informeren van de omwonenden of helemaal niets doen, de adviseur spelen maakt deze afweging. Dit is situatie afhankelijk. Het informeren gaat via bestaande media zoals bijvoorbeeld de buurtkrant.

Situatie A2 – Vervanging speeltoestel(len) wanneer er wel wensen vanuit de buurt zijn
Als bewoners wensen hebben ingediend bij de gemeente, worden bewoners betrokken bij het vervangen van een of meerdere toestellen. Wensen kunnen het gehele jaar worden ingediend bij de wijkaanpak of de wijkenbeheerder.
De gemeente zet een internetpeiling onder de buurtbewoners uit om zo hun voorkeur voor de speelfunctie en het toestel/aanleiding te peilen. Deze poll zal bij de buurtbewoners onder de aandacht worden gebracht. Ook is het mogelijk op de stelling te reageren per brief. Op basis van deze peiling gaat de gemeente over tot plaatsing van de toestellen over die de meeste stemmen hebben gehaald. De uitslag van de poll wordt op de website bekent gemaakt. De situatie die je hier beschrijft is geen raadplegen maar participatieniveau 5 (beslissen). Immers, de buurtbewoners beslissen met de meeste stemmen welke toestellen er worden geplaatst.

Situatie B – Grootschalige vervanging en (her)inrichting

Bij situatie B gaat het om het vervangen (of omvormen) van een bestaande of de aanleg van een nieuwe speelgelegenheid. In beide gevallen bestaat de speelgelegenheid uit meerdere toestellen of spelaanleidingen. Afhankelijk van de situatie kiest de gemeente voor de invulling van de specifieke participatievorm, deze varieert van adviseren tot samenwerken.

Doelgroepen
Gebruik onderstaande checklist om de relevante doelgroepen te bepalen en te benoemen.

√	Doelgroepen
	Kinderen 0 tot 5
	Kinderen 6 tot 12
	Kinderen 13 tot 18
	Gebruikers 18+

Samenwerkingspartners
Gebruik onderstaande checklist om de relevante samenwerkingspartners te bepalen. In de checklist kan ook worden aangegeven bij welke stap in de aanpak zij een rol spelen. De initiatiefnemer voor het bepalen van de samenwerkingspartners is de projectleider. Het projectteam ondersteunt hierbij.

√	Samenwerkingspartners	Betrekken bij stap(pen)						
	Externe partners	**1** (omcirkel stappen)	**2**	**3**	**4**	**5**	**5a**	**6**
	Buurt- en opbouwwerk (Raster)	1	2	3	4	5	5a	6
	Buurtsportwerk (Raster of NV DOS)	1	2	3	4	5	5a	6
	Woningcorporaties (woondiensten/participatie/vastgoed)	1	2	3	4	5	5a	6
	Projectontwikkelaar(s)	1	2	3	4	5	5a	6
	Makelaar(s)/verkoopbemiddelaar(s) woningbouw	1	2	3	4	5	5a	6
	Ouderenwerk (Focus/Raster)	1	2	3	4	5	5a	6
	Ouderenbonden (ANBO/PCBO)	1	2	3	4	5	5a	6
	Natuur- en Mileucentrum ‘de Ulebelt’	1	2	3	4	5	5a	6
	Natuur en Milieu Overijssel (NMO Zwolle)	1	2	3	4	5	5a	6
	IVN (afdeling Deventer)	1	2	3	4	5	5a	6
	Sportvereniging(en)	1	2	3	4	5	5a	6
	Buurt- en speeltuinvereniging(en)...	1	2	3	4	5	5a	6
	Sallcon	1	2	3	4	5	5a	6
	Basisscho(o)l(en) (regulier en speciaal onderwijs)	1	2	3	4	5	5a	6
	Voortgezet onderwijs (regulier en speciaal onderwijs)	1	2	3	4	5	5a	6
	Stichting Natuur Anders	1	2	3	4	5	5a	6
	Taakgroepen	1	2	3	4	5	5a	6
	Bewonersgroepen	1	2	3	4	5	5a	6
	Scholen	1	2	3	4	5	5a	6
	Interne partners							
	Programma(onderdeel)manager Groen en Spelen	1	2	3	4	5	5a	6
	Programmamanager Openbare Ruimte	1	2	3	4	5	5a	6
	Beheergroep	1	2	3	4	5	5a	6
	Programmamanager Samenlevingsopbouw	1	2	3	4	5	5a	6
	Programma(onderdeel)manager Jeugd	1	2	3	4	5	5a	6
	Programma(onderdeel)manager Onderwijs	1	2	3	4	5	5a	6
	Programma(onderdeel)manager Veiligheid	1	2	3	4	5	5a	6
	Communicatieadviseur	1	2	3	4	5	5a	6
	Wijkaanpak/wijkmanager desbetreffende wijk	1	2	3	4	5	5a	6
	Wijkenbeheerder desbetreffende wijk	1	2	3	4	5	5a	6
	Cluster Expertisecentrum	1	2	3	4	5	5a	6

Stappenplan bij situatie B

Het participatieproces voor situatie B is opgedeeld in verschillende stappen. Deze staan hieronder vermeld.

Initiatieffase

Stap 1: **Voorbereiding**

- Aanstellen projectleider
- Projectteam opzetten
- Planning maken
- Inventariseren betrokken samenwerkingspartners,
- Inventariseren/overzicht maken van actieve bewoners(groepen) via samenwerkingspartners en betrokken wijkmanager,
- Maken cirkelkaart en barrièrekaart van het gebied waarin speelgelegenheid ligt,
- Opstellen randvoorwaarden vanuit de visie op spelen (inhoudelijk/financieel/tijd/vorm en mate van participatie),
- Besluit over het niveau van participatie en de haalbaarheid daarvan in planning en projectkosten in overleg met communicatieadviseur
- Opstellen korte situatieschets (eventuele veranderde leeftijdsopbouw in de buurt, politieke gevoeligheid en/of geschiedenis van het project en/of de locatie)
- Opstellen info- & vragenlijst voor 'Schouw- en Schetsbijeenkomst'
  - opsomming randvoorwaarden, en daarbinnen:
  - vragen naar ideeën voor de speelgelegenheid, voor alle leeftijdsgroepen,
  - vragen naar suggesties voor actieve deelname van bewoners in de realisatie van de speelgelegenheid,
  - vragen of bewoner zelf actief deel wil nemen aan realisatie speelgelegenheid.

Stap 2: **Aankondiging**

- Aankondiging nieuwe locatie of regulier onderhoud op webpagina 'Spelen in Deventer'
- Aankondiging via Deventer Nu-pagina en via andere algemene media (zie Deel I),
- Huis-aan-huis-brief in de betreffende buurt, met de volgende informatie:
  - aankondiging regulier onderhoud of aanleg nieuwe speelgelegenheid,
  - gemeente wil samen met bewoners plan maken voor speelgelegenheid,
  - geïnteresseerden wordt gevraagd actief mee te doen in een 'Schouw- en Schetsbijeenkomst' (bij bestaande speelgelegenheid) of een Ontwerpsessie (bij een nieuwe speelgelegenheid),
  - doel en status bijeenkomst,
  - participatieniveau
  - tijdens bijeenkomst worden kaders en randvoorwaarden toegelicht,
  - verwijzing naar website www.deventer.nl/spelen
  - feitelijke gegevens over de bijeenkomst,
  - kaart met schetsafbeelding locatie.
- Persoonlijke uitnodigingsbrief voor Schouw- en Schetsbijeenkomst of Ontwerpsessie naar actieve bewoners(groepen);

Stap 3: **Verzamelen inbreng bewoners**

- Schouw- en Schetsbijeenkomst of Ontwerpsessie. Tijdens de bijeenkomst wordt informatie gegeven over:
  - Niveau van participatie en wat dat betekent
  - randvoorwaarden (inhoudelijk/financieel/tijd/vorm en mate van participatie),
  - vervolgstappen/proces,
  - vervolgafspraken (vervolgbijeenkomst, manier en moment van terugkoppeling resultaten),
  - vraag om (ideeën voor) actieve deelname participanten bij realisatie,
  - aanvullende ideeën kunnen tot 2 weken na de schouw worden ingeleverd.
- Digitale ideeënbus op de website (tot 2 weken na schouw open)

Planfase

Stap 4: **Presenteren conceptplan**

- Aankondiging inloopbijeenkomst en tonen conceptplan op www.deventer.nl/spelen
- Aankondiging inloopbijeenkomst in huis-aan-huis-brief, inclusief vraag om (ideeën voor) actieve deelname bewoners bij realisatie.
- Presenteren conceptplan. (bij zeer grote projecten kan gekozen worden om ook het schetsontwerp te presenteren)
- Verwachtingen duidelijk maken voor feedback. Wat kan nog wel en wat niet meer?

Voorbereidingsfase uitvoering

Stap 5: **Presenteren definitief plan**

- Tonen definitief plan en start van de werkzaamheden op webpagina ‘Spelen in Deventer’,
- Huis-aan-huis brief over definitief plan en aankondiging start uitvoering,
- Persoonlijke brief aan actieve deelnemers aan de ‘schouw- en schetsbijeenkomst’ over het definitieve plan en de start van de werkzaamheden, met ook benoemd welke ideeën van bewoners zijn overgenomen en beargumenteerd waarom ideeën van bewoners niet zijn overgenomen,
- Afhankelijk van wijzigingen, gevoeligheid informatiebijeenkomst def. plan.
- Brief naar omwonenden over start werk (aanpak werk, planning, mogelijke overlast),
- Indien tussen presenteren definitief plan en uitvoering een periode zit van meer dan 3 maanden, wordt stap 5a ingebouwd. De voornoemde brief aan omwonenden is dan ook pas bij stap 5a aan de orde.

Stap 5a: **Aankondiging start werk**

- Aankondigen start werk op webpagina ‘Spelen in Deventer’,
- Brief naar omwonenden over start werk (planning en mogelijke overlast).

Opmerking: Als er problemen zijn bij de uitvoering overlegt de projectleider met de communicatieadviseur en de wijkmanager of en zo ja welke communicatie nodig is en naar wie. Bij langlopend werk kan via de bestaande media de voortgang te melden (bij voorkeur aan de hand van foto/film met bijschrift/toelichting).

Facultatief

Stap 6: **De nieuwe speelgelegenheid is klaar!**

- Huis-aan-huis-brief over resultaat, inclusief foto. Indien mogelijk worden aankondigingen van meerdere speelgelegenheden gecombineerd om zo een overkill aan soortgelijke informatie te voorkomen.
- Persoonlijke uitnodiging voor bewoners die actieve rol hebben vervult, direct omwonenden van de speelgelegenheid en actieve bewonersgroepen voor een feestelijke ingebruikname. In brief actieve bewoners dankwoord voor inbreng,
- Feestelijk moment/ingebruikname, in aanwezigheid van portefeuillehouder of wijkwethouder. De gemeente zal doorgaans niet de initiatiefnemer zijn voor dit soort activiteiten.
- Informatie via bestaande media.

Colofon

Tekst:	Gemeente Deventer. Team Ruimtelijk Ontwerp & Beheer
Fotografie:	Gemeente Deventer en MillieuCentrum De Ulebelt
Vormgeving:	Allison grafische vormgeving, Deventer
Drukwerk:	OCE Repro

september 2010